ז לְהָיָה הוֹלֵךְ חוּץ לַתְּרָךְ וְרָאָה (יפ) אוֹר, אִם רַבָּן גּוֹיִם, אֵין מְבָרְכִין עָלָיו, (פח) וְאִם רַבָּן יִשְׂרָאֵל אוֹ אֲפִלּוּ מָחֳצָה עַל מָחֳצָה, מְבָרְכִין עָלָיו: ח מאוֹר הַיּוֹצֵא מֵהָעֵצִים וּמֵהָאֲבָנִים (יג) (כו) מְבָרְכִין עָלָיו, אֲבָל בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵין מְבָרְכִין עָלָיו: ט נְּגְּחָלִים הַבּוֹעֲרוֹת כָּל דָּךְ שָׁאֲלוּ מֵאֲנָשִׁים קַיְסָם בֵּיצִיהֶם הוּא נִדְלָק מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם, וְהוּא שֶׁעֲשׂוּיִם (כז) לְהָאִיר: י סאוֹר שֶׁל כִּבְשָׁן בְּתְחִלַּת שְׂרֵפַת הַלְּבֵנִים אֵין מְבָרְכִין עָלָיו, שֶׁאֵז אֵינוֹ עָשׂוּי לְהָאִיר, וְאַחַר שֶׁנִּשְׂרְפוּ, אָז עָשׂוּי לְהָאִיר וּמְבָרְכִין עָלָיו: יא (כח) *נֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת, (כט) עאִם יֵשׁ שָׁם אָדָם חָשׁוּב, מְבָרְכִין עָלָיו, וְאִם לָאו, אֵין מְבָרְכִין עָלָיו. פוְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּהֵפֶךְ. צוְאִם יֵשׁ שֶׁמֵּשׁ (יג) שֶׁאוֹכֵל שָׁם (ל) מְבָרְכִין עָלָיו, וְהוּא (לא) שֶׁלֹּא תְּהֵא לְבָנָה זוֹרַחַת שָׁם: יב קאֵין מְבָרְכִין עַל נֵר (יד) שֶׁל מֵתִים, (לב) שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהָאִיר, הֵלְכָךְ מֵת שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִין לְפָנָיו נֵר אִלּוּ הוֹצִיאוּהוּ בַּיּוֹם, וְהוֹצִיאוּהוּ בַּלַּיְלָה בְּנֵר, (לג) אֵין מְבָרְכִין עָלָיו: יג רסוּמָא (טו) (לד) אֵינוֹ מְבָרֵךְ: יד [*] (לה) שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְהֵבִיאוּ לָהֶם אוֹר, (לו) אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם: טו (לז) תנֵר בְּתוֹךְ חֵיקוֹ אוֹ בְּתוֹךְ פָּנָס

ל שם בְּגְמָרָא נ"ג (ע"א). מ פְּסָחִים נ"ד (ע"א). נ בְּרָכוֹת נ"ב (ע"ב). ס שם (ע"א). ע שם לְפָרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת (ד"ה הא) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל. פ לְפָרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם (ד"ה ליכא). צ שם בְּגְמָרָא. ק שם (נ') [נ"א] (ע"ב) וְנ"ב (ע"א). ר טור בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (סי' תקכג) וְשָׁאר פּוֹסְקִים. ש שם בְּגְמָרָא נ"ב (ע"א) בְּבֵית הַלֵּל. ת יְרוּשַׁלְמִי שם (פ"ח ה"ז).

בְּאֵר הַיטֵב

ז (יפ) **אוֹר.** וְיָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ד': ח (יג) **מְבָרְכִין עָלָיו.** לְפִי שֶׁגַּם תְּחִלַּת בְּרִיַּת הָאוֹר הָיָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִקִּישׁ אֲבָנִים זֶה בָּזֶה, וְאֵין שִׁיּוּךְ זֶה בְּיוֹם כִּפּוּר: **יא** (יג) **שֶׁאוֹכֵל.** פֵּרוּשׁ בְּבֵית הַסְּמוּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן (רצ"ט) [רס"ט] (מג"א סק"ב), וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּהַחַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טו): **יב** (יד) **שֶׁל מֵתִים.** וְהוּא הַדִּין נֵר שֶׁל חֲתָנִים. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טו). וּבְבֵאוּר הַיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי יֶשׁ שָׁם עַרְבּוּב, עַיֵּן שָׁם: **יג** (טו) **אֵינוֹ מְבָרֵךְ.** דַּוְקָא עַל הַנֵּר אֵינוֹ מְבָרֵךְ, אֲבָל שְׁאָר הַבְדָּלָה אוֹמֵר. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יז):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יד [בשו"ע] **הָיוּ יוֹשְׁבִים כו'.** וְכָתַב בַּרְכֵּי יוֹסֵף (סק"א) בְּשֵׁם מַהַרַ"י פְּרַאגִי בְּתְשׁוּבָה כָּתַב יָד (שו"ת מהרי"ף סי' סט), מִי שֶׁעָבַר בָּרַךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ יָכוֹל לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ לְהוֹצִיא בְּנֵי בֵיתוֹ,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כד) וְאַף דִּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מְבָרְכִין עַל נֵר זֶה, הָתָם הַטַּעַם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל תּוֹסֶפֶת שַׁלְהֶבֶת שֶׁל הֶתֵּר שֶׁנִּתּוֹסֵף עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַיִּשְׂרָאֵל, וְהַתּוֹסֶפֶת הַזֶּה כֵּיוָן שֶׁהוּא נוֹלַד עַכְשָׁו הֲוֵי לֵהּ כְּאוֹר הַיּוֹצֵא מֵעֵצִים וַאֲבָנִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת דְּמֵהֶתֵּר לְבָרֵךְ עָלָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים מְבֹאָר לְקַמָּה בְּסָעִיף ח' דְּאֵין מְבָרְכִין עַל אוֹר הַיּוֹצֵא מֵעֵצִים וַאֲבָנִים: ז (כה) **וְאִם רַבָּן יִשְׂרָאֵל.** וְתָלִינַן שֶׁהָאוֹר הוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל. (כו) וּמִירֵי שֶׁהוּא סָמוּךְ כָּל כָּךְ שֶׁיָּכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ד': ח (כו) **מְבָרְכִין עָלָיו.** לְפִי שֶׁגַּם תְּחִלַּת בְּרִיַּת הָאוֹר הָיָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל דֶּרֶךְ זֶה שֶׁהִקִּישׁ אֲבָנִים זֶה בָּזֶה. וְזֶה אֵין שַׁיָּךְ בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁלֹּא הָיָה אָז תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ, וְטַעַם בְּרָכָתוֹ הוּא לְפִי שֶׁכָּל הַיּוֹם הָיָה אָסוּר לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהָאוֹר וְעַכְשָׁו הַתֵּר לוֹ, לָכֵן אֵין לְבָרֵךְ (כו) אֶלָּא בְּאוֹר שֶׁשַּׁבָּת, דְּהֵינוּ שֶׁהָיָה דָּלוּק מִבְּעוֹד יוֹם וְשָׁבַת כָּל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְעַכְשָׁו הַתֵּר: **טו** (כז) **לְהָאִיר.** אֲבָל אִם עֲשׂוּיִין כְּדֵי לְהִתְחַמֵּם אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן, שֶׁאֵפִלּוּ עַל הַנֵּר אֵין לְבָרֵךְ אִם אֵין עֲשׂוּי לְהָאִיר וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף י"א: **יא** (כח) **נֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת.** וְנֵר (כט) שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁבְּיָמֵינוּ, מִסְתַּבְּרָא דְּתָלוּי לְפִי הַמָּקוֹם, אִם לוֹמְדִים שָׁם וּמַדְלִיקִין בִּשְׁבִיל זֶה, הֲרֵי נַעֲשָׂה לְהָאִיר, וּכְשֶׁאֵין אָדָם חָשׁוּב נַעֲשָׂה לִכְבוֹד הַשְׁכִּינָה. וְהַיְינוּ אוֹמְרִים סְבִירָא לְהוּ לְהַפָּךְ, דְּכְשֶׁיֵּשׁ אָדָם חָשׁוּב נַעֲשָׂה לִכְבוֹדוֹ וְלֹא לְהָאִיר, וּבְדַלְדֵּיקָא אָדָם חָשׁוּב שָׁרֵי, דְּנַעֲשָׂה לְהָאִיר. (כט) מֵיהוּ אִם יְכַבֶּנּוּ וְיַחֲזֹר וְיַדְלִיקֶנּוּ לְצָרְכּוֹ הַבְדָּלָה וַדַּאי שָׁרֵי לְכַלִּי עַלְמָא בְּכָל עִנְיָן. אִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ואם) דִּבְאַרְצוֹתֵינוּ נוֹהֲגִין לְהַדְלִיק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נֵר מְיֻחָד כְּדֵי לְהַבְדִּיל עָלָיו. כָּתַב בְּסֵפֶר אֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק כא) דְּמִדְּתָלִינַן כֵּאן בְּאָדָם חָשׁוּב, שְׁמַע מִנָּהּ דְּכָל כִּי הַאי גַּוְנָא כְּגוֹן שֶׁמַּדְלִיק נֵר בְּבֵיתוֹ לִכְבוֹד אָדָם חָשׁוּב שֶׁבָּא אֲלָיו אֵין מְבָרְכִין עָלָיו: (ל) **מְבָרְכִין עָלָיו.** שֶׁעֲשׂוּי לְהָאִיר לַאֲכִילָתוֹ. (ל) וּמִירֵי שֶׁאוֹכֵל בְּבֵית הַסְּמוּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַחַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לוֹ, דְּבְבֵית הַכְּנֶסֶת אָסוּר לֶאֱכֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן קנ"א (ס"א). אִיתָא בְּרֹא"ש (ברכות פ"ח סי' ג) וְהָעִתִּיקוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּהָאִידָּנָא אֵין מְבָרְכִין כְּלָל עַל נֵר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ רַק לִכְבוֹד, שֶׁהֲרֵי דּוֹלְקִין הַנֵּרוֹת אַף בַּיּוֹם, וְהַכַּוָּנָה עַל אוֹתָן (לו) שֶׁדּוֹלְקִין לִפְנֵי הָעַמּוּד שֶׁהֵם רַק לִכְבוֹד, אֲבָל אוֹתָן שֶׁלּוֹקְחִין כָּל אֶחָד בְּיָדוֹ לְהָאִיר, מְבָרְכִין [דַּרְךְ הַחַיִּים (דיני נר להבדלה ס"ז)]. וְכַמָּה אֲנָשִׁים נִכְשָׁלִין בָּזֶה שֶׁלּוֹקְחִין מִנֵּרוֹת שֶׁל הָעַמּוּד עַל הַבְּדָלָה, וְאֵין נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְאוּלַי כְּשֶׁרוֹצֶה לְצָרְךְ מֵהֶן לְאֲבוּקָה אֵין לְהַקְפִּיד. וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּעַל נֵר יְאָרְצַיְיט אֵין לְבָרֵךְ, שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהָאִיר רַק לְזָכְרוֹ נִשְׁמַת הַמֵּת: (לא) **שֶׁלֹּא תְּהֵא לְבָנָה.** שֶׁאִם יֵשׁ לְבָנָה אֵין צָרִיךְ הַשַּׁמָּשׁ לְאוֹר הַנֵּר וְלֹא נַעֲשָׂה אֶלָּא לִכְבוֹד הַשְׁכִּינָה: **יב** (לב) **שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהָאִיר.** רַק שֶׁמְּדְלִיקִין אוֹתוֹ לִכְבוֹד הַמֵּת: (לג) **אֵין מְבָרְכִין עָלָיו.** כֵּיוָן שֶׁגַּם בַּיּוֹם הָיוּ מוֹלִיכִין לְפָנָיו, אִם כֵּן הוּא לִכְבוֹד, אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לוֹ עַתָּה בַּלַּיְלָה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) דְּהוּא הַדִּין עַל נֵר שֶׁמְּדְלִיקִין לִכְבוֹד הַחָתָן אֵין מְבָרְכִין: **יג** (לד) **אֵינוֹ מְבָרֵךְ.** דְּהָא בְּעֵינַן שֶׁיֵּאוֹתוּ עַד שֶׁיָּהֵא יָכוֹל לְהַכִּיר בֵּין מַטְבֵּעַ לְמַטְבֵּעַ וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ד', וּכְסוּמָא לֹא שַׁיָּךְ זֶה. וְעַיֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יז) דְּנִשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן אִם יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחֵרִים בִּבְרָכָה זוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ פָּטוּר מִן הַדָּבָר. וְכָל זֶה דַּוְקָא בְּבִרְכַּת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, אֲבָל שְׁאָר הַבְדָּלָה אוֹמֵר [מַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יז) וְאַלִיָּה רַבָּה (ס"ק כד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: **יד** (לה) **הָיוּ יוֹשְׁבִין וְכוּ'.** מַיְרֵי שֶׁהִבְדִּילוּ מִכְּבָר וְלֹא הָיָה לָהֶם אֶלָּא אוֹר בְּסָמוּךְ לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ נֶאוֹתִין לְאוֹרוֹ וַעֲתָּה נִזְדַּמֵּן לָהֶם, אוֹ שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כּוֹס בַּלַּיְלָה, דְּאִי מְצַפִּין שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כּוֹס, מוּטָב שֶׁיִּתְּנוּ בִּבְרָכַת הַנֵּר וְיִסְדְּרוּ עַל הַכּוֹס וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ד': (לו) **אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם.** וְאַף עַל גַּב דְּצָרִיכִין כֻּלָּם לִשְׁתֹּק וְלִשְׁמֹעַ בְּרָכָתוֹ וְהָוֵי בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְאִם כֵּן הָיָה טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּבָרֵךְ כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי הָא עָדִיפָא מִשּׁוּם בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ [נִּמְרָא (ברכות נג.)]. אכָּתְבוּ (נג) הָאַחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ מִי שֶׁכָּבָר בֵּרַךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ יָכוֹל לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ לְהוֹצִיא בְּנֵי בֵיתוֹ: **טו** (לז) **נֵר בְּתוֹךְ חֵיקוֹ.** הֵיְינוּ

בְּאוּר הֲלָכָה

יא * נֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת. וְנֵר שֶׁהוּא עָשׂוּי לִכְבוֹד וּלְהָאִיר עַיֵּן בִּקְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טז) **שֶׁכָּתַב דְּאֵין לְבָרֵךְ עָלָיו, וּמָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב גַּם בְּתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה** (ברכות לט: ד"ה כל שמוציאין). **אֲבָל בְּרַשִׁ"י** (ע"א) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּסוֹף וְדִבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל מַה וְכוּ' **מִשְׁמַע שֶׁאֵין סוֹבֵר כֵּן. נִסְתַּפַּקְתִּי, נֵר שֶׁנִּדְלַק בְּתְחִלָּה לִכְבוֹד וּלְכְסוּף מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְהָאִיר לְבַד אִם יוֹכִל לְבָרֵךְ עָלָיו, וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה מֵאוֹר הַנִּכְשָׁן שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו בְּסוֹפוֹ מִשּׁוּם שֶׁעֲשׂוּי לְהָאִיר, דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁעוֹשֶׂה פְּעָלָה חֲדָשָׁה בִּשְׁבִיל זֶה כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשִׁ"י בְּגְמָרָא** (שם ד"ה בסוף) **עַיֵּן שָׁם, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְצַדֵּד דְּיָכוֹל לְבָרֵךְ בֵּינְתַיִם שֶׁהִיא עֲתָּה רַק לְהָאִיר,** דִּבְנֵר שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהַמְּצָוָה הִיא הַדְלָקָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין לְהַדְלִיק שָׁם אוֹלְנֵי לְהַדְלִיק, שֶׁאִם הַדְלָקָה שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ שַׁבָּת רַק לְעִנְיַן אַחֵר צָרִיךְ לְכַבּוֹתָהּ וְלַחֲזֹר וּלְהַדְלִיקָהּ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רס"ג סָעִיף ד', בְּהַגָּ"ה [עַיֵּן שָׁם בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר], מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא שֶׁלֹּא בְּעֵינַן כְּלָל שֶׁיַּדְלִיקֶנּוּ לְצָרְכּוֹ הַבְדָּלָה וּכְדֵאִיתָא בִּגְמָרָא** (שם נג.) **עֲשָׂשִׁית שֶׁהָיְתָה דּוֹלֶקֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מְבַדִּיל עָלֶיהָ, וְכֵן עַל נֵר שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁהִדְלִיק מִישְׂרָאֵל, וְכָל זֶה מִפְּנֵי שֶׁהַבְּרָכָה נִתְקָנָה עַל בְּרִיאַת הָאוֹר שֶׁהָיְתָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְרַק דִּבְעֵינַן שֶׁיִּהְיֶה הָאוֹר עָשׂוּי כְּדֵי לְהָאִיר, [וְכְמוֹ שֶׁהָיָה אָצֶל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה הַחֹשֶׁךְ מְמַשֵּׁשׁ וְהוֹלֵךְ וְנָטַל שְׁנֵי רְצָפִים וְהִקִּישָׁן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

וְדַרְךְ הַחַיִּים (דיני נר להבדלה ס"ה) וְהַגְּרַ"ז (שסו): **(כד)** טַ"ז (סק"ז): **ז (כה)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב): **ח (כו)** וְהוּא הַדִּין בְּאוֹר שֶׁהִדְלִיק מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן מִקְצָת מֵהָאוֹר שֶׁשָּׁבַת: **יא (כח)** אַף דִּבְגְמָרָא (ברכות נג.) נִזְקַר גַּם נֵר שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ לֹא מַיְרֵי בְּאוֹתָן שֶׁמְּדְלִיקִין לְצָרְךְ הַלַּמּוּד כִּי אִם בְּהַנֵּרוֹת שֶׁמְּדְלִיקִין בְּהַכְנָסוֹת שֶׁהוּא לְקִצְמִים רַק לְכָבוֹד: **(כט)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה נר של בהכנ"ס): **(כט)** אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כא) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"כ): **(ל)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק כא): **(לא)** שְׁמוּאֵל (ברכות נג. ד"ה אמר רב יהודה): **יב (לב)** טור: **יד (לג)** שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ד"ה היו יושבים) בְּשֵׁם הַבְּרֵכִי יוֹסֵף, וְדַרְךְ הַחַיִּים (דיני נר להבדלה ס"י):

ז יקוצוי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סי' רצז ס"ט) נסתפק בזה, וכתב שטוב לחוש ולא יוציא אחרים אם הוא כבר בירך.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(פְּרוּשׁ, כְּלִי שֶׁנּוֹתְנִין בּוֹ הַנֵּר שֶׁלֹּא תִּכְבֶּה) * אוֹ בְּתוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָא, רוֹאֶה אֶת הַשַּׁלְהֶבֶת (לח) וְאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ (לט) וְאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הַשַּׁלְהֶבֶת, אֵין מְבָרְכִין עָלֶיהָ עַד שֶׁיִּהֵא רוֹאֶה אֶת הַשַּׁלְהֶבֶת וּמִשְׁתַּמֵּשׁ (טז) [טז] לְאוֹרָהּ:

רצט שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל וְלֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה קָדָם שֶׁיִּבְדִּיל. וּבוֹ י׳ סְעִיפִים:

א אָסוּר לֶאֱכֹל שׁוּם דָּבָר אוֹ אֲפִלּוּ לִשְׁתּוֹת יַיִן אוֹ שֵׁכָר מַשְׁקִין חוּץ מִמַּיִם, (ס) (א) * מִשֶּׁתַּחְשַׁךְ עַד

א פְּסָחִים ק״ה (ע״א).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

דַּאֲפִלּוּ רַבָּנוּ אֶפְרַיִם דְּפָלִיג בְּכָשְׁמִים שֶׁעִקְּרוֹ לְהַנְאַת הַנֶּפֶשׁ אֲבָל בְּנֵר דְּהוּא מִצְוָה מוֹדֶה, עַיֵּן שָׁם: **טו [טז] לְאוֹרָהּ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּגִלְיוֹן בֵּיהוֹדָה (מהורי״ת) סִימָן כ״א מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי (הגמ״נ) [הַמַּגֵּן אַבְרָהָם] בָּזֶה:

א (ס) מִשֶּׁתַּחְשַׁךְ. אֲפִלּוּ בְּסָפֵק חֲשֵׁכָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּבֵ״ח (ס״ב). וְטַ״ז (סק״א) כָּתַב דְּשָׁרֵי לְהַתְחִיל הַסְּעֻדָּה בְּסָפֵק חֲשֵׁכָה, אֲבָל בְּוַדַּאי חֲשֵׁכָה יֵשׁ לְמִחוֹת בְּיָדוֹ, עַיֵּן שָׁם.

בְּאֵר הַלָּכָה

זֶה אֶצֶל זֶה, עַיֵּן שָׁם בְּפָסְחִים נ״ד (ע״א)], מַאי הֲוֵי אִם בְּתְחִלָּה לְשֵׁם כָּבוֹד יְשִׁבְתֵּנָה וְיַחֲזוֹר וְיַדְלִיקֶנָּה:

טו * אוֹ בְּתוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָא וְכוּ'. אַסְפַּקְלַרְיָא מִקְרֵי דָּבָר הַמְזַהִיר שֶׁאוֹר הַשַּׁלְהֶבֶת נִרְאֵית מִתּוֹכָהּ וַאֲפִלּוּ הָכִי אֵין מְבָרְכִין, וְכַמְבֹאָר דַּעְתּוֹ בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה היו יושבין), דְּתָמֵהַּ עַל הָרַשְׁבָּ״א (ברכות נג: ד״ה היתה) שֶׁמָּקֵל בַּעֲשָׂשִׁית כְּשֶׁרוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת מִתּוֹכָהּ דְּהוּא נֶגֶד הַיְרוּשַׁלְמִי (ברכות פ״ח ה״ו) דְּמַחְמִיר בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁהוּא עֲשָׂשִׁית. **וְהִנֵּה הַמַּגֵּן אַבְרָהָם** (סק״כ) **הֶעְתִּיק דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א דְּסָבִירָא לֵהּ דַּעֲשָׂשִׁית דּוֹמֶה כְּאִלּוּ רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת,** וְדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמַחְמִיר בְּאַסְפַּקְלַרְיָא מְפָרֵשׁ דְּמִלֵּי מִלֵּי קָתָנֵי [עַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל], וְהָעִתִּיקוּ הָאֲחֲרוֹנִים הֵינוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כה) וְהֶחָיִים (דיני נר להבדלה ס״ט) וְחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל ח סל״ד) אֶת דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם. אֲבָל לַעֲנִיּוּת דִּפְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה לְדִינָא, וְאַפְתִּיק בָּזֶה לְשׁוֹן הַבְּרִירָא, הָיְתָה לוֹ נֵר טְמוּנָה בְּחֵיקוֹ אוֹ בְּפָנָס אוֹ שָׁרָאָה שֶׁלַּהֶבֶת וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ אוֹ נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְלֹא רָאָה שֶׁלַּהֶבֶת אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַד שֶׁיִּרְאֶה שֶׁלַּהֶבֶת וְיִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, וְהַיְרוּשַׁלְמִי הוֹסִיף לְאַחַר תֵּבַת פָּנָס 'אוֹ בְּתוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָא', וְהִנֵּה הַמְעַיֵּן בִּלְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי יִרְאֶה דְּחַק גָּדוֹל הוּא לְפָרֵשׁ כְּדִבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם, וּפְשָׁטוּת דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי מוּכָח בְּהֶדְיָא דְּסָבִירָא לֵהּ לְהַחְמִיר בְּאַסְפַּקְלַרְיָא אֲפִלּוּ נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וּכְדַעַת הַבַּיִת יוֹסֵף וְלֹא כְּהָרַשְׁבָּ״א, וְכֵן בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה הָאָרֹךְ (ד״ה וסומא) הֶעְתִּיק דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף לְאִסּוּר מִשּׁוּם דְּכֵן הוּא בִּירוּשַׁלְמִי, וְגַם בְּשִׁטָּה מְקֻבֶּצֶת לִבְרָכוֹת (נג: ד״ה היה) מָצָאתִי שֶׁכָּתַב דְּמִהַּיְרוּשַׁלְמִי מַשְׁמַע דְּלֹא כְּהָרַשְׁבָּ״א שֶׁמָּקֵל בַּעֲשָׂשִׁית. אַךְ יֵשׁ לוֹמַר דְּטַעַם הָרַשְׁבָּ״א שֶׁמָּקֵל בָּזֶה הוּא מִשּׁוּם דְּסָמַךְ עַצְמוֹ עַל רְאִיּוֹתָיו בְּחִדּוּשָׁיו לִבְרָכוֹת שֶׁהִקְשָׁה דְּאֵין לְפָרֵשׁ דְּפָנָס הֵינוּ עֲשָׂשִׁית [וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (שם ד״ה בפנס)] שֶׁנִּרְאֵית הַשַּׁלְהֶבֶת מִתּוֹכָהּ, דְּזֶה מִקְרֵי רְאִיָּה מֻמָּשׁ, וּכְמוֹ גְּבֵי עֲרָוָה בְּדֶרֶךְ כ״ה עָמוּד ב׳ דְּאָמַר שָׁם דְּאָסוּר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגֶד עֲרָוָה בַּעֲשָׂשִׁית מִשּׁוּם דְּעֲרָוָה בְּרְאִיָּה תְּלֵי רַחֲמָנָא, וְהָא מִתְחַזְיָא, הָרֵי דְּזֶה מִקְרֵי רְאִיָּה, וְאִם כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ גַּם כֵּן מִקְרֵי רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת, וְעוֹד מוֹכִיחַ שָׁם דְּמַאי הַקְשָׁה הַגְּמָרָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לֵהּ דְּנִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְאֵין רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת הָא יָכוֹל לְאוֹקְמֵי עַל יְדֵי פָּנָס, וְעַל כָּרְחֲךָ סְבִירָא לֵהּ דְּהַבַּבְלִי פָּלִיג עַל הַיְרוּשַׁלְמִי, וּבְכִוּוּן הַשִּׁמּוּט הַגְּמָרָא מִלְּשׁוֹן הַבְּרַיְתָא הַמּוּבָא בִּירוּשַׁלְמִי, וּמַה דְּהוֹזְכִּיר פָּנָס אֵינוֹ עֲשָׂשִׁית, כִּי אִם פָּנָס שֶׁל בַּרְזֶל הָעֲשׂוּיָה בְּנֻקָּבִים קְטַנִּים. **אֲבָל לַעֲנִיּוּת דִּפְתִּי** יֵשׁ לְתָרֵץ פֵּרוּשׁ רַשׁ״י דְּאֵינוֹ קָשֶׁה מַעֲרָוָה לְכָאן, דִּבְעִנְיָנֵנוּ לְעִנְיַן בְּרָכַת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שְׁתִּקְנוּ חַז״ל לְבָרֵךְ עַל בְּרִית הָאוֹר, לֹא תִּקְנוּ אֶלָּא כְּשֶׁהָאוֹר הוּא גָּלוּי בְּלִי כִּסּוּי וְלֹא טָמוּן וּכְעֵקֶר בְּרִיָּתוֹ שֶׁהוּא גָּלוּי, וְזֶה רָמוּז בִּלְשׁוֹן הַבְּרַיְתָא שֶׁאָמְרָה הָיְתָה לוֹ נֵר טְמוּנָה בְּחֵיקוֹ אוֹ בְּפָנָס, [וּפֵרוּשׁ הַבְּרַיְתָא הוּא כְּלוֹמַר שֶׁהַקְּשָׁה הָרַשְׁבָּ״א קַשְׁיָא שְׁנִיָּה נֶגֶד פֵּרוּשׁ רַשׁ״י אֵינוֹ קַשְׁיָא כְּלָל, דְּהָא הַבְּרַיְתָא אוֹ אוֹ קָתָנֵי, מַשְׁמַע דְּהַסְּפֵקָא אֵירֵי בְּאֶפֶן אַחֵר, [וּפֵרוּשׁ הַבְּרַיְתָא הוּא כָּךְ, דְּמִתְּחִלָּה הָוְיָא טְמוּנָה בְּתוֹךְ חֵיקוֹ שֶׁאֵינָהּ נִרְאֵית כְּלָל וּמְמֵילָא לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ גַּם כֵּן, וְאַחַר כָּךְ הוֹזְכִּיר בְּתוֹךְ פָּנָס וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י דְּהֵינוּ עֲשָׂשִׁית, [וְהַיְרוּשַׁלְמִי הוֹסִיף דְּלֹא נִטְעָה בְּפָנָס דְּשֵׁל בַּרְזֶל דַּוְקָא], דְּאַף דְּרוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת דֶּרֶךְ הַזְּכוּכִית וְגַם נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהָאוֹר אֵינוֹ בְּגָלוּי, וְאַחַר כָּךְ הוֹסִיף רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת כְּגוֹן דְּתִרְחֲקָא, וְאַחַר כָּךְ הוֹסִיף נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְלֹא רָאָה שַׁלְהֶבֶת כְּגוֹן דְּקָרֵב וְזָרִיז דְּאַף שֶׁהָאוֹר בִּמְקוֹמָהּ הוּא בְּגָלוּי אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן שֶׁהוּא רוֹאֶה אוֹתָהּ אֵינוֹ מְבָרֵךְ, וּמַה דְּהִזְכִּיר בַּגְּמָרָא (ברכות נג:) רַב יְהוּדָה מְבָרֵךְ אַדַּבֵּי אַדָּא דַּיְילָא מַיְרֵי שֶׁהָיוּ הַחַלּוֹנוֹת פְּתוּחִין שָׁם, וְכֵן בְּאֵירָךְ]. **הֵיוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ,** כֵּיוָן דְּאֵין לָנוּ שׁוּם רְאִיָּה נֶגֶד פֵּרוּשׁ רַשׁ״י שֶׁפָּנָס הוּא עֲשָׂשִׁית, וְגַם בְּאָרְחוֹת חַיִּים (הלכות הבדלה סי׳ י) שֶׁהוֹבִיא בְּבֵית יוֹסֵף (שם) פְּסַק דְּצָרִיךְ לְהוֹצִיא הָאוֹר מֵהַזְּכוּכִית קֹדֶם שֶׁמְּבָרֵךְ, וְכֵן בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה הָאָרֹךְ (שם) הֶעְתִּיק דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף לְדִינָא וְכֵן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לֹא הִגִּיהַּ עָלָיו כְּלוּם, מִשְׁמַע דְּסָבִירָא לֵיהּ כְּוָתֵהּ, וְגַם בְּשִׁטָּה מְקֻבֶּצֶת לִבְרָכוֹת (שם) מִשְׁמַע דְּסָבִירָא לַהּ לְאִסּוּר, וְכֵן בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א הֵבִיא דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַל מְקוֹמוֹ וְכָתַב מִקּוֹרוֹ מִן הַיְרוּשַׁלְמִי, וְגַם בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת הַשְׁמִיט דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּכָאן מַה שֶּׁאֵין דַּרְכּוֹ כֵּן בְּכָל מָקוֹם. וְעַל כֵּן נִרְאֶה דְּאֵין לְהַקֵּל בָּזֶה, **וְאַף שֶׁאֵין בְּנוֹ כֹּחַ לְמִחוֹת בְּיַד הַמַּקִּילִין בָּזֶה יֵשׁ לָהֶן עַל מִי שֶׁיִּסְמְכוּ. מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי נָכוֹן לְהַחְמִיר בָּזֶה שֶׁיִּקַּח בְּצַע הַבְּרָכָה הַזְּכוּכִית מִלְּמַעְלָה דִּלְדַעַת הָאוֹסְרִין לְמַעְלָה יֵשׁ בָּזֶה חֲשַׁשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה,** וּמַה שֶּׁהַזְּכִּיר שָׁם רַק דָּזֶה מִקְרֵי שֶׁבַת מְאֻלָּאכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר מִנְחַת שְׁמוּאֵל. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּבֵאוּר הַלָּכָה בְּרֵישׁ הַסִּימָן (ד״ה וגר):

א * מִשֶּׁתַּחְשַׁךְ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּסָפֵק חֲשֵׁכָה, כֵּן כָּתְבוּ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב), וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) הָאֲרִיךְ בָּזֶה וְהִסְכִּים גַּם כֵּן לְדִינָא

בַּאֵר הֵיטֵב

טו (טז) **לְאוֹרָהּ.** וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל זְכוּכִית מִקְרֵי שַׁפִּיר רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת וּמִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ). כָּתַב מַטֵּה מֹשֶׁה (סי׳ תקיב) רָאִיתִי הַמְדַקְדְּקִים שֶׁמַּדְלִיקִים נֵרוֹת בְּמָקוֹם אֹפֶל דֶּשֶׁל יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁאוֹל לְמִלּוּכָה. וְכָתַב צֵדָה לַדָּרֶךְ (מאמר ד כלל א ס״ז), יֵשׁ לְכָל אָדָם בְּמוּצָאֵי שַׁבָּת לְהַדְלִיק נֵר יוֹתֵר מִשָּׁאָר לֵילוֹת הַחֹל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהָיְתָה טְמוּנָה בְּתוֹךְ חֵיקוֹ שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, וְכֵן פָּנָס כְּהַאי גַּוְנָא, וַהֲדַר מוֹסִיף אַסְפַּקְלַרְיָא דְּאַף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת הָאוֹר דֶּרֶךְ הָאַסְפַּקְלַרְיָא מִכָּל מָקוֹם לֹא מִקְרֵי זֶה רְאִיָּה מַמָּשׁ לְעִנְיַן בְּרָכַת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הָאוֹר מְגֻלֶּה. וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״כ) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ דְּדַוְקָא בְּפָנָס שֶׁהִיא שֶׁל בַּרְזֶל אַף שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְקָבִים אֵין רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת לְהַדְיָא, אֲבָל בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל זְכוּכִית מִקְרֵי רוֹאֶה הַשַּׁלְהֶבֶת וְיָכוֹל לְבָרֵךְ עָלֶיהָ כְּשֶׁהִיא בְּסְמוּךְ לוֹ שֶׁיּוּכַל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אוֹ) שֶׁהֵבַאנוּ דְּכַמָּה פּוֹסְקִים סוֹבְרִים כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְעַל כֵּן א]אֵין כְּדַאי לְכַתְּחִלָּה לְהָקֵל בָּזֶה: **(לח) וְאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ.** כְּגוֹן שֶׁעוֹמֵד מֵרָחוֹק וְלֹא יוּכַל לְהַכִּיר בֵּין מַטְבֵּעַ לְמַטְבֵּעַ:

(לט) וְאֵינוֹ רוֹאֶה וְכוּ'. כְּגוֹן שֶׁעוֹמֵד מִן הַצַּד:

א (א) מִשֶּׁתַּחְשַׁךְ. (ס) בְּסָפֵק חֲשֵׁכָה, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רס״א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כג) דְּנָקְטִינַן לְסָפֵק חֲשֵׁכָה תֵּכֶף מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה לְעִנְיַן הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת וְכָל מְלָאכָה, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דִּלְעִנְיַן אֲכִילַת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית (ג) אִם לֹא אָכַל מִקֹּדֶם בְּוַדַּאי צָרִיךְ לֶאֱכֹל אֲפִלּוּ אַחַר שְׁקִיעָה, (ג) וַאֲפִלּוּ לִשְׁאָר אֲכִילָה אִם הוּא תָּאֵב לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת גַּם כֵּן אֵין לְהַחְמִיר (ד) עַד חֲצִי שָׁעָה שֶׁקֹּדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים. כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר מִשֶּׁתַּחְשַׁךְ מְיָרֵי כְּשֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית, אֲבָל אִם הִתְפַּלֵּל עַרְבִית אֲפִלּוּ אִם הִתְפַּלֵּל מִבְּעוֹד יוֹם [וְדַיִּשׁ אֹפֶן שֶׁמַּתְר וְכִבְסִימָן רצ״ג (ס״ג)],

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּבֵ״ח (ס״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וּדְלֹא כְּטַ״ז (סק״א), וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (שם), וְגַם הָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְהָקֵל בָּזֶה: (ג) דְּנִרְאֶה דְּיָכוֹל לִסְמֹךְ בָּזֶה עַל דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְעֵיל בְּרֵישׁ סי״ב הָרַ״ן, וְגַם הָרא״ש אִפְשָׁר דְּסוֹבֵר כֵּן. וְאִפְשָׁר עוֹד דְּאֶתְי טְפֵק עֲשֵׂה דְּרַבָּנָן וְדוֹחֶה דַּעֲדִין לֹא הִתְחִיל זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: **(ד) וּלְאַחַר זֶה אָסוּר לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל בִּסְעוּדָה**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (סכ״א) כתב אם הנר הוא בעששית שיכול לראות השלהבת מתוך דופני העששית יכול לברך עליו (ויש חולקים).

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah